in de dagen der Reformatie meermalen aan de orde gesteld geworden, wanneer ambtsdragers in de Roomsche Kerk, hetzij priesters of bisschoppen, tot inzicht kwamen van de gebreken dier Kerk en nu vroegen aan onze Reformatoren, hoe ze te handelen hadden.

Het antwoord daarop nu is nooit geweest, dat ze dan hun ambt in de Roomsche Kerk hadden neer te leggen, om daarna persoonlijk zich bij de Gereformeerde Kerken aan te melden en daar opnieuw in het ambt gesteld te worden. De eisch was, dat ze in het hun toebetrouwde ambt zouden handelen naar Gods Woord, de kudde, waarover ze als herders gesteld waren, zouden onderwijzen; en eerst wanneer dit onmogelijk bleek, of ze door de Roomsche hierarchie uit hun ambt ontzet werden, vrij waren in hunne conscientie om hun ambt in die gemeente neer te leggen en naar het ambt in een andere Kerk om te zien.

De grondgedachte waarvan onze Reformatoren hierbij uitgingen, was, dat het ambt in de Roomsche Kerk, hoe gebrekkig de roeping tot dit ambt ook zijn mocht en hoeveel in de rechtspositie die de Roomsche Kerk aan dit ambt toekent, ook met de Schrift in strijd was, toch een wettig ambt was, wijl het een ambt was, dat niet door de Kerk, maar door *Christus* hun was verleend. Vandaar dat ze dit ambt ook niet eigenmachtig mochten neerleggen en nog veel minder de geloovigen, waarover ze gesteld waren, in de steek mochten laten, maar dat het hun roeping was deze geloovigen te onderwijzen in Gods Woord, wat ook hun roeping en plicht was, tenzinde, indien mogelijk, heel de gemeente met hen uit te leiden. Een goed herder verlaat de kudde niet, omdat hij tot veel beter inzicht is gekomen, maar zorgt, dat de kudde met hem medegaat.

Ditzelfde nu geldt ook en zelfs nog in veel sterkere mate van de predikanten in de Christelijke Gereformeerde Kerk. Ook zij hebben hun ambt niet van den Kerkeraad of van de gemeente, maar, gelijk ze bij hun bevestiging verklaard hebben, van God ontvangen. Anders zouden ze geen ambtsdragers zijn en als gewone ledematen moeten overgaan. Komen ze nu tot inzicht, dat de Kerk, waarin ze dienen, op een verkeerd standpunt staat, en meenen ze daarom, dat het hun roeping is zich bij de Gereformeerde Kerken te voegen, dan blijft toch altoos hun verantwoordelijkheid bestaan voor de kudde, die hun door Christus is toebetrouwd. Ze mogen daarom dit ambt niet zoo maar neerleggen, want dat zou een verzaking van hun roeping wezen, maar ze hebben eerst alle pogingen in het werk te stellen, om door onderwijzing en voorlichting de gemeente, die ze dienen, op den rechten weg te leiden. Zelfs bepaalt deze roeping zich volstrekt niet alleen tot hun eigen gemeente, maar waar ze in verband staan met heel een groep van Kerken, hebben ze ook de roeping en plicht, bij deze Kerken aan te dringen, om haar zondig en gedeeld leven op te geven. En eerst wanneer al deze pogingen mislukken, en het blijkt, dat noch bij hun gemeente noch bij die andere Kerken gehoor voor hun vermaan te vinden is, dan hebben ze de vrijheid om het ambt in deze Kerk neer te leggen en zich persoonlijk aan te sluiten bij die Kerk, die naar hun overtuiging de ware Gereformeerde Kerk is.

Juist omdat deze regel van onze Reformatoren voor zulke gevallen gegeven, in onze tijden schier geheel vergeten is en men het bijna overal als van zelf sprekend beschouwt, dat wie tot een andere overtuiging komt, zijn ambt zoo maar neerlegt en naar een andere Kerk overgaat, meenden we, dat wel goed was, op deze beginselen van het Gereformeerde Kerkrecht nog eens den nadruk te leggen.

DR. H. H. K.

Voor Kootwijks scholen.

In hartelijken dank ontvangen een zilverbon *f* 1 van een lid Geref. Kerk C te Haarlem; van J. v. E. te Nijkerk (Veluwe), wissel groot *f* 10.

DS. J. H. HOUTZAGERS, *voorzitter*.

Officieele Berichten.

Classis Dordrecht.

Vergadering van de kerken in de classis Dordrecht D. V. op Donderdag 6 Mei e.k.

Punten voor het agendum worden vóór 18 April ingewacht bij den eerstondergeteekende.

Namens den Raad der roepende kerk te Molenaarsgraaf-Brandwijk,

C. J. GOSLINGA, *praeses*.
C. BROUWER, *scriba*.

Gereformeerd Traktaatgenootschap „Filippus".

Het Bestuur van „Filippus" brengt hierdoor ter algemeene kennis, dat aan den heer H. Hooft Jz. wegens ongesteldheid, ingevolge zijn verzoek, op hoogst eervolle wijze ontslag is gegeven als Penningmeester, en dat in zijn plaats is benoemd de heer Mr. H. van der Vegte, Bloemendalstraat 18, te Zwolle.

Namens het Bestuur v.n.
J. TER BORG, *Secr.*

VELDPREDIKING.

Van onderscheidene zijden aangezocht, eens opgave te doen van de Kerken en personen, die in de veldprediking hulp verleenden, heeft ondergeteekende, na gepleegd overleg met zijne mede-deputaten, de eer het volgende overzicht aan de Kerken aan te bieden:

De kerk te Tilburg werd bijgestaan:

11 Oct. 1914, Ds. Willemse, van Wilnis, Ds. Langhout, van O. en N. Biltzijl.
18 » » Ds. v. Duin, van Bolnes, Ds. van Reenen, van Reitsum, Ds. Huisman, van Anjum.
25 » » Ds. Speelman, van Strooibos, Ds. v. d. Munnik, van Leeuwarden.
1 Nov. » Ds. Elzinga, van Kampen, Ds. Aalders van Beetgum.
8 » » Ds. Aalders, van Ermelo, Ds. Doornbos, van Boxum, Ds. Sybrandy, van Stiens.
22 » » Ds. Warmenhoven, v. Aarlanderveen, Ds. Goote, v. O. Beijerland, Ds. Op 't Holt, van Bolsward, Ds. Koppe, van Franeker.
29 » » Ds. Dijkstra, van Joure, Ds. v. d. Werff, van Dokkum, Ds. Kerssies van Wolvega, Ds. Staal, v. Colijnsplaat.
6 Dec. » Ds. Sijbesma, van Zierikzee, Ds. v. Dijk, van Knijpe, Ds. Verburg, van Holwerd, Ds. Waterink, van Appelscha.
13 » » Ds. Jongbloed, van Deventer, Ds. Koopmans, van Sneek, Ds. Heida, van Stadskanaal, Ds. Elzinga, van Grootegast.
20 » » Ds. De Jonge, van Heeg, Ds. Groenewegen, van Halfweg.
27 » » Ds. Wientjes, van Barneveld, Ds. Steenhuis, van IJselmonde, Ds. Verrij van Waarder.
3 Jan. 1915, Ds. Milo, van Kollum, Ds. Westerhuis, van Gramsbergen.
10 » » Ds. Fleurke van Berkel, Ds. van Anken, van Pernis, Ds. Kreyt, van Huizum, Ds. Veltenaar, van Suawoude.
17 » » Ds. Tonkens, van 's Graveland, Ds. v. d. Munnik, van Leeuwarden, Ds. Koopmans, van Grijpskerke, Ds. v. Loon, van Koudekerke.
24 » » Ds. v. Helsdingen, van Augustinusga, Ds. Sleeswijk Visser, van Rijsoord, Ds. de Graaf, van Oosterzee, Ds. Binnema, van Arum.
31 » » Ds. Munnik, van Bunschoten, Ds. Kerssies, van Den Ham, Ds. v. Goor, van Groningen, Ds. Wiersma, van Sauwerd.
7 Febr. 1915, Ds. Andreé, van Schoonhoven, Ds. van Binsbergen, van Loosduinen, Ds. Hoek van Enkhuizen, Ds. Fokkens, van Hollandscheveld.
14 » » Ds. Donner, van Amersfoort, Ds. Goudappel, van Utrecht, Ds. Beukema, van Schettens, Ds. Meijer, van Alkmaar.
21 » » Ds. v. 't Sant, van Voorthuizen, Ds. v. Duin, van Bolnes, Ds. Visser, van Huizen, Cand. van Vollenhoven.
28 » » Ds. Bouma, van Hoogeveen, Ds. Hoeneveld, van Nijkerk, Ds. Bouwman, v. Hallum.

De Kerk te 's Hertogenbosch door:

18 Oct. 1914, Prof. Dr. Hoekstra van Kampen.
1 Nov. » Ds. Heij, van Tienhoven.
8 » » Ds. v. d. Veen, van Goes.
22 » » Dr. K. Dijk, van Rijswijk.
6 Dec. » Ds. van Andel, van Hilversum.
13 » » Ds. Gispen, van Zwolle.
20 » » Dr. Impeta, van Averoest.
27 » » Ds. Nieboer, van Krabbendijke.
3 Jan. 1915, Ds. v. d. Linden, van 's-Hage.

De Kerk te Breda door:

25 Oct. 1914, Ds. Miedema, van Groningen.
1 Nov. » Ds. Prins, van Bolsward.
29 » » Ds. Kuiper, van Delft.
27 Dec. » Dr. Geelkerken, van Epe.

Te Roosendaal (N.-Br.) door:

20 Dec. 1914, Ds. Kok, van Scharrendijke.
27 » » Ds. Horjus, van Breda.
3 Jan. 1915, Ds. v. Halsema, van Nijeveen.
10 » » Ds. de Lange, van Gouda.
17 » » Ds. Osinga, van Schoonhoven.
24 » » Dr. Greijdanus, van Z. Beijerland.
31 » » Oef. van Opstal, van Vledder.
7 Febr. » Dr. van Katwijk, van Pijnacker.
13 » » Ds. A. Taal, van Bruinisse.
21 » » Ds. de Walle, van Zaamslag.
28 » » Ds. Kerkhof, v. O. en W. Souburg.

De Kerk te Eindhoven door:

25 Oct. 1914, Ds. Ploos v. Amstel, van Delft.
1 Nov. » Ds. Verhoef, van Zeist.
8 » » Ds. Schouten, van Aalten.
6 Dec. » Ds. Kuivenhoven, v. Zwammerdam.
13 » » Ds. van Halsema, van Haarlem.
20 » » Ds. Idema, van Workum.
3 Jan. 1915, Ds. v. d. Laan, van Driesum.
10 » » Ds. v. d. Sluis, Varsseveld.
17 » » Ds. Breukelaar, van Utrecht.
24 » » Dr. Harrenstein, v. N. Scharwoude.
31 » » Ds. Schoonhoven, v. N. Scharw.
7 Febr. » Ds. Meulink, van H. l. Ambacht.
14 » » Ds. De Geus, van De Lemmer.
21 » » Ds. de Jonge, van Bunschoten.
28 » » Ds. Middelveld, van Hoogkerk.

Te Bath (Zeeland) door:

26 Dec. 1914, Ds. Nieboer, van Krabbendijke.
3 Jan. 1915, Ds. Nieboer, van Krabbendijke.
10 » » Dr. Lanting, van Tholen.
17 » » Ds. Nieboer, van Krabbendijke.
24 » » Ds. Nieboer, van Krabbendijke.
31 » » Ds. Bramer, van Heinkenszand.
7 Febr. » Ds. Nieboer, van Krabbendijke.
14 » » Ds. Knoppers, van Kapelle-Biezelinge.
21 » » Ds. Nieboer, van Krabbendijke.

Deze dankbaar aanvaarde bijstand stelde in staat, hulp te verleenen in de veldprediking te Tilburg, Oisterwijk, Udenhout, Berkel, Moergestel, Loon op Zand, Kaatsheuvel, Riel, Alphen, Baarle-Nassau; Eindhoven, Hapert, Berkel, Soerendonck, Maarheeze, Valkenswaard, Eersel; Gilze-Rijen, Breda, Roosendaal, Bath.

Onderscheidene van bovengenoemde predikanten bleven ook eenige dagen der week voortarbeiden in de Militaire Tehuizen. (Dit laatste voor rekening van het Comité, dat in Brabant-Limburg de geestelijke verzorging der Mil. Tehuizen behartigt.)

In overleg met verschillende H. H. Veldpredikers is voor de maand Maart ook reeds in alle behoefte aan hulp regelend voorzien. Zullen echter in tijds de diensten voor de maanden April, Mei en v. v. kunnen worden geregeld, dan is eene spoedige opgave van de bereidvaardige Kerken niet ongewenscht.

De Kerken gelieven die opgave te adresseeren aan den *Secretaris, Ds. A. H. van Minnen te 's-Gravenzande*, en *niet* aan ondergeteekende, die zich belast heeft met de *nadere regeling der planning*.

Namens deputaten der Generale Synode ad hoc,
T. GERRER.

's-Bosch, 1 Maart 1915.

Uit de Pers.

In de *Gereformeerde Kerk* vraagt Ds. P. J. Kromsigt, of de vrucht der Haagsche vergadering verloren zal gaan? en geeft daarover het volgende artikel:

De tactiek der modernen is inderdaad merkwaardig. En het is wel goed daar toch eens even de aandacht op te vestigen. Eerst heeft men getracht den indruk van de groote Haagsche vergadering van 16 April 1914, die feitelijk op een triomf voor de orthodoxe groep in zeer breeden zin was uitgeloopen, zooveel mogelijk te verwakken. Die Haagsche vergadering had niets te beteekenen. Immers, wat was nu het *tastbare resultaat?* Geen enkel. Natuurlijk niet, hebben wij toen geantwoord, doch de *zedelijke indruk* van die vergadering is des te krachtiger geweest, en straks zal ook nog wel een of ander tastbaar resultaat volgen.

En wat is toen geschied? Het bekende verzoek Lütge c.s. en de petitie-Homburg c.s. is bij de Synode ingediend, waarin om betere belijning verzocht werd van de proponentsformule, de belijdenisvragen, enz., m. a. w. om een duidelijker uitspreken ook in onze organieke reglementen van *het belijdend karakter der Kerk*. Nu meende de Synode dit inzake de proponentsformule te moeten afwijzen, doch niet inzake de belijdenisvragen. De Synode nam voorloopig aan om de clausule: „althans wat betreft geest en hoofdzaak" te schrappen. Wordt dit straks ook bij eindstemming der Provinciale Kerkbesturen aangenomen, dan zullen de predikanten dus bij aanneming en bevestiging van lidmaten aan de thans geldende vragen gebonden zijn en deze niet meer naar *willekeur* kunnen wijzigen. Voor de gezuiverde willekeur, die thans geldt, (want ieder beschouwt maar als „geest en hoofdzaak", wat hij wil, en zoodra men er over klaagt, worden allerlei middelen gevonden om zulke klachten toch weer op niets te laten uitloopen), zal dan het kerkelijke *recht* zijn in de plaats getreden op dit punt. *Veel* heeft de Synode dus nog niet toegestaan, (als men dit resultaat vergelijkt met wat zoowel door Lütge c.s. als door Homburg c.s. gevraagd was), maar dan toch *iets*, datgene, dat onder de gegeven omstandigheden het *allerwoodzakelijkste* mag worden geacht, dat n.l. niet langer op dit punt *de schromelijke willekeur der predikanten*, het meest teugellooze *individualisme*, zal gelden, maar het *recht der Kerk*. Dit is dus nu, kunnen we zeggen, het vrij kleine, maar dan toch positieve, *tastbare resultaat* van de Haagsche vergadering.

En wat zien we nu gebeuren? Nu slaat op eens de vroolijke spot der modernen met die onbeteekenende Haagsche vergadering om in een allerdroevigst geween, dat heel het land vervult. Dit voorstel, de vrucht der Haagsche vergadering, nu aanvankelijk door de Synode aangenomen, is zóó vreeselijk, dat, als dit definitief wordt gearresteerd, men de modernen zeker bij honderden de Ned. Herv. Kerk zal zien verlaten. Men zal dus nu krijgen (in 1916, dus juist 30 jaren na die van '86) *een nieuwe defaktie*, doch nu niet van rechtsch, maar van linksch!

Zou het waar zijn? zoo vragen wij ons af.

Wij gelooven er niets van. En juist omdat wij in de sericuze bedoeling van een dergelijk geschreeuw (neer enkelen, als Dr. van Senden bijv. uitgezonderd) niet gelooven, zullen wij ook niet zeggen, hoe wij over een dergelijken uittocht denken zouden. Trouwens, de meeste leiders (zooals bijv. Dr. Eilerts de Haan op de bekende groote Amsterdamsche protestvergadering, en Ds. Cannegieter te Middelburg) zijn wel zoo verstandig zich hunne houding bij eventueele definitieve aanneming van het voorstel te *reserveren*.

Doch wat blijkt nu uit dit alles? Eenvoudig dit, dat het den modernen nooit om „geest en hoofdzaak" van de belijdenisvragen te doen geweest is, maar om gansch iets anders. Zij hebben altijd geleefd van de *willekeur* en willen ook nu die willekeur in onze Kerk gehandhaafd hebben. Zij gevoelen zeer goed, dat indien de *kerkelijke willekeur*, waaronder wij tot nog toe leefden, maar eenigszins gaat plaats maken voor *kerkelijk recht*, hun de bodem onder de voeten wordt weggenomen. En dat willen zij niet. Zij hebben tot nu toe geleefd van de willekeur en zij willen *blijven* leven van de willekeur. En nu grijpen zij de uitdrukking „geest en hoofdzaak" aan om daarmede aan hunne feitelijke *willekeur* een *schijn van recht* te geven. Daarom mag die uitdrukking, waarop heel hun *willekeursysteem* als op een grondmuur rust, tot geen prijs vallen.

Metterdaad is het hun dus *niet* om „geest en hoofdzaak" te doen. Zij strijden voor die uitdrukking en trachten dit dan te verdedigen door een schoonschijnend argument van zich niet te willen binden *„aan de letter"*, doch bedoelen inderdaad iets anders. Zij willen onder dien dekmantel langzamerhand, of, als het kon spoedig natuurlijk, introduceeren de *belijdenisvrije Kerk*.

Niet allen zijn zoo eerlijk om dit openlijk uit te spreken. Tot deze eerlijke modernen behoort Ds. de Roode, die zijn voor ons uiterst leerzaam gevoelen onlangs uiteengezet op de vergadering van de vrijzinnigen in Zeeland. In het *Handelsblad* van 5 Maart ll. leest men daarvan dit verslag:

De heer Ds. *J. H. de Roode* verdedigde hierop een ander standpunt dan Ds. Cannegieter. Wij moeten trachten, aldus deze Spr., te komen tot een toestand, die houdbaar is voor nu en voor het vervolg. Ook behoud van de woorden „geest en hoofdzaak" zal ons als vrijzinnigen niet baten, want in art. 39 Godsdienstonderwijs staat de Drie-eenheidsleer welke voor vrijzinnigen niet houdbaar is. De Vaderen gaven in art. 39 klank aan hun geloof; zoo blijven wij in de historische lijn, indien ook wij bij de bevestiging klank geven aan ons geloof, al is dat dan ook anders dan dat der vaderen. Hierbij moeten wij de Drie-eenheidsleer vermijden, *ook geest en hoofdzaak hieraan kunnen wij niet belijden* en de woorden „geest en hoofdzaak" stellen ons niet vrij van vervolging. *Alle formulieren van belijdenisvragen moeten wij dus uit de reglementen zien te krijgen.* Het ambtswerk van alle predikanten is volgens art. 27 van het reglement op het examen: de verkondiging van het Evangelie van Jezu Christus. Hun is dus vrijheid gelaten van formuleering. Dat moeten wij vóór alles handhaven, op den grondslag van het positieve: het evangelie van Jezus Christus.

De bedoeling is duidelijk. Ds. de Roode voelt heel goed, dat hij op zijn modern standpunt van de uitdrukking „het evangelie van Jezus Christus" *precies kan maken, wat hij wil*, want om eene historische en Schriftuurlijke uitlegging van die uitdrukking bekommert een moderne zich natuurlijk niet.

Doch hieruit blijkt dan ook tweeerlei: 1e. Dat onzerzijds zoo krachtig mogelijk moet worden gejverd voor de weguming van de formule „geest en hoofdzaak", opdat eindelijk aan de *willekeur* in onze Kerk, aan het spelen met sommige vage uitdrukkingen in onze reglementen, *eens paal en perk gesteld werde*; 2e. dat de adressanten Lütge c.s. en Homburg c.s. volkomen gelijk hadden, toen zij beweerden, dat de *proponentsformule* verduidelijking behoefde (die orthodoxe predikanten, die een tegenadres aan de Synode richten, waaronder zelfs enkele mannen van goeden, orthodoxen naam, mogen hunne gedragslijn dus wel eens herzien; zij worden door Ds. de Roode volkomen in het ongelijk gesteld).

Wat dus nu allereerst noodig is, is dit, dat overal de Gemeente, liefst in opzettelijk belegde samenkomsten, goed voorgelicht worde, *waarom het gaat* in deze „geest en hoofdzaak" kwestie. Te lang reeds heeft de Gemeente van verre gestaan en zich te weinig geïnteresseerd voor den strijd, dien zij enkele leiders overliet te strijden. Dit is niet goed. Eene actie kan alleen dan gezond en krachtig zijn op den duur, wanneer zij gedragen wordt door de Gemeente.

En voorts moet men overal reeds nu de voorbereidende maatregelen nemen om met het oog op de Classicale vergaderingen van Juni alom in den lande *voorvergaderingen* te organiseeren, ten einde 1e. onze gedragslijn vast te stellen, 2e. zulke mannen te kiezen in onze *Provinciale Kerkbesturen*, die straks niet allen arbeid weer vruchteloos maken en ons zelfs een kleine, *positieve vrucht* van de Haagsche vergadering zouden doen ontgaan.

Het gaat om *de belijdenis van den Naam des Heeren*.

De oorlogstoestand dringt tot dubbelen ernst.

Niet dus tot uitstel, zooals sommigen verkeerdelijk meenen, alsof het op de belijdenis van den Naam des Heeren minder aankwam.

Maar tot doortasten juist nu met vastberadener trouw, nu onder defleiding van Gods voorzienigheid na de groote Haagsche vergadering en als onmiskenbare vrucht daarvan, de kwestie kwam te staan, *zooals zij thans staat*, of namelijk *recht* dan wel *willekeur* zal heerschen bij het afleggen van belijdenis der jonge lidmaten in onze Ned. Herv. Kerk.

Buitenland.

Engeland. Stemming van het Engelsche volk.

Meer en meer gevoelt men in Christelijke kringen in Engeland, dat men in den zwaren tijd dien het land doorleeft, moet ingaan tegen een geest van lichtzinnigeid, die zich openbaart. Men houdt wedrennen, de nachtclubs worden bezocht, voetbalwedstrijden worden gehouden alsof er geen wolkje aan de lucht was, terwijl de drankduivel nog steeds zijn slachtoffers blijft maken. Een Engelsch Christelijk blad schreef: „Terwijl dagelijks onze landslieden op het oorlogsveld in doodsgevaar verkeeren, is het geen tijd om pret te maken, of zich allerlei uitspattingen te veroorloven. Het is niet zonder reden dat de vraag gesteld wordt: „Zijn wij, inderdaad, wel in oorlog?" — zoo onaandoenlijk is het uitwendig aanzien van ons nationaal leven. Dankbaar zijn wij dat, naar wij gelooven, velen hunne harten tot God wenden; toch behooren wij als natie er ons toe te zetten om Zijn gunst zoeken voor den uitslag van den oorlog, indien wij verlangen dat die goed zijn zal. Dat de dag- en weekbladen onverholen de tegenwoordige stemming van het publiek wedergeven, geeft eenige hoop dat verbetering zal intreden. Maar de verbetering zal slechts oppervlakkig zijn, tenzij God wordt erkend."

Hetzelfde kan ook eenigermate van Nederland gezegd worden. Er was een tijd waarin het scheen, dat het dreigend oorlogsgevaar ons publiek tot meerderen ernst zou te brengen. Vooral in de eerste weken van de mobilisatie kwam dit uit. De kerken werden drukker bezocht; wanneer er bidstonden gehouden werden, kwam men in menigte op. Doch daarna is het, alsof men het gevaar voor geweken houdt, en het leven schijnt zijn vorigen loop hernomen te hebben. Laten wij hopen dat èn in Engeland èn elders de kwade tijden die doorleefd worden, iets, kon het zijn veel, uitwerkten, waardoor de Naam des Heeren wordt verheerlijkt.

GEMENGD NIEUWS

Brief van een Duitsch sergeant. ....»Ik verblijd mij altijd, als ik moeders handschrift zie. Maar lieve moeder, gij moogt de dingen niet verkeerd verstaan. Het is zeker waar dat hem die God in het hart heeft, niets kan deren, maar dit is naar de ziel bedoeld. Een kogel kan ons altijd treffen, maar dat kan ons door den Heiland geen schade doen. Ik wil eens aannemen dat de Russen mij dood schieten, dan moogt gij u nog niet van God verlaten wanen.

»Ik las in de loopgraven onlangs een Duitsche courant. Een vrouw meldde den heldendood van haren man en wijdde hem een vers. Ik heb een regel ervan onthouden, die luidt: »en alle bidden was te vergeefsch". Dat klinkt als een aanklacht tegen de wijsheid en goedheid van den Heere onzen God. Dat is een recht oppervlakkig geloof, alle bidden te vergeefsch! Dan zou men maar moeten bidden om eeuwig te blijven leven. Neen, dat kan niet juist zijn. Weet die vrouw, of die kogel welke den dood bracht, niet ten goede bedoeld was? In hare smart kan zij het ontrettende wat haar trof, niet begrijpen, dat is menschelijk. Maar een kind van God moet zeggen: »Tot weerziens in een betere wereld". Wat is de mensch? Niets, nog minder dan stof, want dat blijft stof. Alleen zijne ziel maakt hem groot en die zal niemand in het stof vertreden. Alle bidden te vergeefsch!

Ik heb er veel over nagedacht en er met mijne mannen over gesproken. Ik wil eens aannemen, dat ik niet terugkwam; zou dan uw bidden te vergeefsch zijn geweest, wanneer gij weet dat mijne en uwe ziel zich in Jezus' gemeenschap wedervinden? Ik geloof het niet.

Zeker is het wederzien op aarde zoet, ongelooflijk schoon. Maar nader zijn ons hier de gedachten des doods en daarmede de eeuwigheid. Den menschen in het vaderland is dit kennelijk niet zoo helder, anders kwam in een courant niet de hopelooze uitdrukking voor: alle bidden te vergeefsch«.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

PAASCHLIED.

Christus, Hij mijn hoop en lust,
Mijn Verlosser is verrezen!
Nu is 't harte mij gerust,
Kan geen dood mij meer doen vreezen.
Ja, al dreigt mij Satans macht,
De Verreerne houdt de wacht.

Jezus, onze Heiland leeft,
'k Zal ook eenmaal Hem aanschouwen;
Op wat Hij verworven heeft
Mag geloovig ik vertrouwen.
Dit geloof schenkt Zijn gena,
Looft dien Heer, Halelija.

Hoe het in de wereld loop,
Ik blijf aan dien Heer verbonden.
Wat ik wensch en wat ik hoop
Wordt in Hem getrouw bevonden,
Nu geen dood of eeuwigheid
Niets mij van Zijn liefde scheidt.

'k Ben slechts stof en klein van kracht,
'k Zal tot stof straks wederkeeren,
Doch door Jezus op de macht
Van den dood weer triomfeeren;
Leven zal ik Hem gelijk
In Zijns Vaders koninkrijk.

Eenmaal zal 'k mijn Heer en God
In Zijn heerlijkheid aanschouwen.
Ik zal dan, wat zalig lot,
Hem zien, op Wien ik mocht bouwen.
't Aardsche leed vliedt al dan heen,
Jezus is mijn vreugd alleen.

Hier woont onvolkomenheid,
Ginds zal alles heerlijk wezen.
Wat nooit de aarde mij bereidt
Schenkt mij Hij die is verrezen.
Vleien wij ons hier met schijn,
Ginds zal alles werklijk zijn.

Nu vervult mij heilge vreugd:
Jezus' zorg zal mij behoeden.
'k Ben getroost in ongeneugt,
Rustig schoon de hel moog woeden.
'k Weet, dat schoon mij de aarde dekt,
God mij straks ten leven wekt.

Wat zou nu all' aardsch geluk,
Wat ook dood en hel vermogen?
Christus zal mij uit den druk
Eenmaal op Zijn troon verhoogen,
De aardsche wisselvalligheid.
Vliedt bij 't heil mij dan bereid.

Wie geloott heff 't hart omhoog.
Wat kan wereldvreugd ons geven?
Vestig hier reeds blij het oog
Op het eeuwig heerlijk leven.
Worde 't hart reeds hier bereid
Voor de vreugd der zaligheid!

BRIEFWISSELING.

B. W. te R. Verreweg de meest gebruikelijke van alle Bijbeloverzettingen is in ons land de zoogenaamde Statenvertaling, die nu bijna drie eeuwen oud is. Als wij in Nederland van den Bijbel spreken, bedoelen we meestal deze overzetting, die bij nagenoeg alle Protestantsche kerken gebruikt wordt.

De Luthersche kerk heeft haar eigen overzetting, die natuurlijk veel minder voorkomt dan de Statenvertaling. Er is ook een Roomsche bijbel. Doch, gelijk men weet, wordt de Bijbel door Roomschen weinig gelezen.

De Darbisten eindelijk gebruiken veelal hun eigen vertaling van het N. Testament.

Er zijn nog meer vertalingen zooals die van Van Hamelsveld, van Van der Palm, van Vissering en anderen. Doch deze zijn niet door bepaalde kringen tot gebruik aanvaard.

Of we eerlang een nieuwe Bijbelvertaling krijgen, is niet met zekerheid te zeggen.

HOOGENEIKK.

Ingezonden Stukken.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie.)

GOLGOTHA.

Gij hebt, mijn Heil! den wijnpersbak alleen getreden;
Gij zijt alleen den weg gegaan, verlaten van Uw God,
Gehoorzaam waart Gij tot den dood, ja tot den dood des kruises;
Gij mordet niet, noch hebt geweeklaagd om Uw lot.

Gelijk een lam hebt Gij U laten slachten
en gaaft geluid noch teeken, toen Gij leedt;
Gij hebt alleen gebeden om vergeving
voor elken beul, die U onwetend smaadheid deed.

Ik zie met valschen kus U straks gevangen nemen
en voeren naar des Hoogepriesters helsch gebroed;
dat lacht om U, dat vindt behagen in Uw lijden
en eischt het stroomen van Uw rein, onschuldig bloed.

Zoo eischt het — en Pilatus heeft dien eisch het toegewezen,
terwijl hij zwichtte voor der bende woest geschreeuw:
„Weg met Hem! Kruisig Hem! Hij heeft zich zelf verheven,
zich zelf Gods Zoon gemaakt; uit Juda's stam de Leeuw!"

Zoo brulde woest de schare, en Gij werdt wreed bespot
in 't aangezicht gespogen en geslagen:
daar stondt G' alleen; van ied'ren vriend verlaten,
door een verloochend zelfs, helst Gij die smart gedragen.

Ik zie die doornenkroon U om de slapen vlechten;
ik zie de stekels diep U in het voorhoofd gaan;
ik zie dien rietstaf in Uw bleeke hand gegeven;
ik zie dien Krijgsmansmantel u vuurrood om de schouders slaan.

Ik zie U fel gegeeseld en bespogen,
U langs den weg gesleept, belast met 't ruwe kruis;
omstuwd door Jodenbenden, die gisteren nog riepen:
„Hosanna! Heil den Vorst, die sproot uit Davids huis!"

Ik hoor de hamers wreed de ijzeren pinnen drijven
door 't teere vleesch der schuldelooze hand,
die kranken — aangeraakt — genezing had hergeven,
en zegenend was rond gegaan door 't land.

Ik zie mijn Heiland tusschen wreede moord'naars hangen,
waar Hij aan 't kruis Zijn leven willig liet,
Ik vroeg — als Hij — „Mijn God! waarom Hem thans verlaten?"
en 't antwoord was: 't Is al voor *u* geschied.

Amersfoort. J. G. GR. BIJ. TEN VELDE.

CHRISTIAAN DE WET.

Aan de Nederlandsche en Vlaamsche Vrouwen.

Nadat reeds van uit ons land door twee vereenigingen (de Nederl. Zuid-Afrikaansche en Het Algemeen Nederlandsch Verbond) zoowel als door enkele particulieren, die bizondere betrekking hadden op Zuid-Afrika, na de gevangenneming van Generaal Christiaan de Wet te zijnen behoeve telegrammen naar Zuid-Afrika verzonden waren, en in een onzer meest gelezen weekbladen in het Engelsch een beroep was gedaan op alle mannen en vrouwen van Groot-Brittanje, om De Wet niet minder grootmoedig te behandelen, dan indertijd President Kruger het Dr. Jameson gedaan had, zijn twee Engelsche vrouwen, Mrs. Robinson en Mrs. Payne, strijdsters in haar eigen land voor de verdrukten en vervolgden ook buiten de landsgrenzen, naar Holland gekomen, om hier in het bizonder de Nederlandsche Vrouwen op te wekken, samen met Engelsche Vrouwen, eene beweging te beginnen voor eene grootmoedige behandeling van De Wet en zijne medegevangenen.

Terwijl aanstonds op een eersten oproep in onze pers namens deze Engelschen velen haar naamkaart als teeken van instemming inzonden, bleek het toch echter noodig deze beweging uit te breiden en te organiseeren, opdat straks namens tienduizenden Nederlandsche — en kan het zijn Vlaamsche Vrouwen — het beroep op de autoriteiten in Zuid-Afrika en wellicht in Engeland, samen met de Engelsche kan worden gedaan. Op verzoek van beide Engelsche Vrouwen — wier werk haar naar het eigen land terug gaat roepen — hebben thans de hieronder genoemden op zich genomen, haar zusters in den lande, daaronder ook de Vlaamsche, tot medewerking uit te noodigen. Het spreekt van zelf, dat bij de schaarsche en betrekkelijke